

Zgodovina BBC

- Leta 1870 je britanski znanstvenik James Clerk-Maxwell predvidel elektromagnetno valovanje in s tem napovedal, da je teoretično mogoče po zraku prenašati radijske valove. Kmalu zatem je nemški fizik Heinrich Hertz dokazal elektromagnetno valovanje
- Guglielmo Marconi je izumil napravo za prenos telegrafskih sporočil. To posredovanje sporočil je imelo sprva funkcijo komuniciranja med dvema točno določenima krajema, npr. pošiljanje brezžičnih sporočil z ladij na kopno. Enako funkcijo so zato predpisovali tudi prvim radijem, ki so takrat nastajali
- Leta 1897 je Marconi svojo napravo izpopolnil in v Londonu ustanovil družbo za brezžično oddajanje Marconi. Menil je, da je radio le nadomestilo telegrafa
- Med letoma 1919 in 1921 so v Evropi začeli oddajati prve poskusne radijske postaje ter nekatere lokalne postaje v Veliki Britaniji
- Leta 1922 je podjetje Marconi uradno dobilo dovoljenje za redno oddajanje in ustanovili so svojo Londonsko radijsko postajo, 2LO
- Istega leta, 14. novembra, je s svojim rednim radijskim oddajanjem začel prvi svetovni nacionalni radio British Broadcasting Corporation (BBC). Njegov ustanovitelj in kasneje tudi prvi generalni direktor je bil John Reith → spremenil BBC iz komercialnega podjetja v ugledno državno ustanovo. Njegov namen je bil informirati, izobraževati in hkrati zabavati poslušalce, neodvisno od oblasti in brez oglaševanja. Vse od leta 1927, ko je postal generalni direktor, je BBC javno financirana ustanova, ki se trudi s posredovanjem novic informirati, poučevati in zabavati občinstvo
- Čeprav je BBC uradno odgovoren parlamentu, je Reithu uspelo utemeljiti in razviti koncept neodvisnosti. Tri leta kasneje je bil radio dostopen 85 odstotkom prebivalcem v Veliki Britaniji, ki so lahko izbirali med nacionalnimi in regionalnimi programi
- Dve prelomnici BBC-ja s katerimi je postal novičarski medij:
 - o Leta 1926, ko se je v Veliki Britaniji začela splošna stavka → pisali pod vplivom oblasti; veliko informacij so prekrili ali pa priredili v korist oblasti
 - o Leta 1936, ko je zgorela Kristalna palača → prva senzacionalna novica BBC-ja
- vlada sicer posredno nadzira BBC, in sicer po dveh poteh.

- o Vsakih deset let mora BBC obnoviti ustanovno listino (nazadnje so jo leta 2006).
- o vlada vpliva tudi na višino naročnine, torej na prihodke medijske hiše
- Obstoj radia BBC lahko delimo na tri starostna razdobja (Newby 1997, 13):
 - o 1920 – 1950; BBC je prvič oddajal na FM frekvenci. Leta 1960 so se v Britaniji radijski pirati začeli počasi prebijati v ospredje in začeli oddajati ter odpirati radijske zvočne valove.
 - o Obdobje ekspanzije se je v Britaniji začelo z Radiem 1, ki je nastal kot odgovor na razvoj piratskih oddaj. Nadaljevali so z ustanovitvijo 'community radia', nato so se začeli pojavljati lokalni radiji, temu pa so sledile še nacionalne radijske postaje.
 - o V 90. letih se je začelo digitalno zvočno oddajanje (Digital Audio Broadcasting). Pojavile so se organizacije za preprečevanje digitalnega piratskega poseganja po glasbi (ASCAP, PRS).
- Služiti javnosti pa pomeni nuditi svojim poslušalcem kulturne, intelektualne in poučne vsebine, kar pomeni zastavljanje kulturnih prioritet in jih potrditi v skladu s standardi političnih odborov
- Poslušalci v Veliki Britaniji so si želeli neprekinjenega pop programa, kakršni so nastajali v Ameriki, vendar je bil BBC visoko zaščiten in vlada je podobne programe preprosto prepovedala. Luknja v zakonu, ki so jo pirati odkrili, je temeljila na t. i. 'omejitvi treh milj' – oddaljenost od britanske obale na kateri ljudje niso bili več podrejeni civilnim zakonom. Pirati so oddajali zunaj tega obsega in tako veljali za nedotakljive. Dve najbolj znani radijski postaji sta bili Radio London in Radio Caroline, obe predvajani z ladij ob britanski obali.
- Leta 1967 je vlada popravila luknjo v zakonu in tako piratom onemogočila oddajanje. Bilo jim je oproščeno in nekateri so se celo zaposlili pri BBC-jevi novi neprekinjeni radijski pop oddaji Radio 1
- Z nastankom Radia 1 se je pričela modernizacija že ustaljenih radijskih programov, in sicer Radia 2, 3 in 4

- V 70. letih je prišlo do velikih sprememb na področju radijskega oddajanja. BBC je izgubil radijsko licenco, kar je pomenilo prenehanje financiranja oz. delno prenehanje subvencij za radijske programe → število lokalnih postaj BBC-ja je naraslo
- Leta 1973, osemnajst let po prvem soočenju BBC-ja s komercialno konkurenco na televiziji, se je z njo soočil tudi na radijskem področju, in sicer je bil to neodvisni lokalni radio (ILR).
- Zaradi izgube večernih poslušalcev, ko se je pojavila televizija, se je BBC odločil spremeniti glavne programske sheme. Najprej leta 1957 in nato ponovno leta 1964. Kljub temu pa povečanje predvajanja pop glasbe ni bilo dovolj, da bi ga ljudje neprestano poslušali.
- Z ustanovitvijo Radia 1, 30. septembra 1967, je BBC začel radijsko revolucijo, kot odgovor na vse piratske radije, ki so oddajali po celi državi. Istega dne so preimenovali prvotne radijske postaje - BBC Home Service, Light Programme, Third Programme. BBC Home Service je postal Radio 4, Light programme se je preimenoval v Radio 2 in Third Programme v Radio 3.
- BBC Radio 1 je imel v sedemdesetih letih povprečno nekaj čez deset milijonov poslušalcev dnevno. In je že od začetka namenjen je mladim od 13. do 25. leta. Njihov prvotni namen je bil približati glasbo mladim in uveljaviti nove trende.
- BBC Radio 2 nima starostne ali katere koli druge omejitve, saj je od leta 1996 ciljna publika postaje splošna javnost in je sedaj najbolj poslušan radijski program v Veliki Britaniji. Najboljši voditelji Radia 2 pa so sedaj največji medijski zvezdniki v državi.
- BBC Radio 3 je bil že od začetka izrazito kulturno usmerjen, na njem pa so predvajali klasično in jazz glasbo. Na večernem programu večkrat prebirajo poezijo in radijske igre.
- BBC Radio 4 je program, ki ne predvaja glasbe temveč se posveča radijskim igram, pogovornim oddajam- talk shows, ki dobivajo nagrade za kakovostne novinarske prispevke. Namenjen je širši javnosti in ima stalen krog poslušalcev.
- Leta 1990 je BBC dobil svoj peti program, Radio 5. Ta paket je vseboval poučne programe, športne oddaje in programe za mlade. Ker je požel veliko kritik, je bil po štirih letih preurejen. Takrat je začel ponovno oddajati kot novičarski in športni program, Five Live

BBC danes

- Radio BBC (British Broadcasting Corporation) je britanski nacionalni radio, ki deluje na območju Združenega kraljestva v skladu z kraljevo ustavno listino.
- Je sklop desetih radijev. Radio BBC 1, 2, 3, 4, 5 so glavni in najpomembnejši radii, ki so dostopni v analogni, digitalni in spletni obliki.
- Ostalim petim radijem pa lahko za enkrat prisluhnemo samo v digitalni obliki. Ti so: Radio BBC 1Xtra, 4 Extra, 5 Live Sports Extra, 6 Music in Asian Network.
- Poleg teh desetih radijev pa ima BBC svoje postaje tudi za različne države in območja Velike Britanije. Tako imajo radio tudi za Škotsko, Wales, Irsko, Severno Irsko in druge predele.
- Radio BBC 1
 - o Je britanska nacionalna radijska postaja, katero upravlja British Broadcasting Corporation (BBC).
 - o Oddaja program na internacionalni ravni, specializirana pa je za trenutno popularno glasbo ter največje hite z samega vrha glasbenih lestvic, katere predvaja skozi ves dan.
 - o Po 19. uri lahko na BBC Radio 1 slišimo predvsem alternativne zvrsti glasbe in razne intervjuje
 - o Namenjen poslušalcem starim od 15 do 29 let, čeprav je povprečna starost njihovega občinstva 33 let. Programske vsebine so bolj lahkotne in zabavne narave, predvsem pa so namenjene sprostitvi.
 - o Reklamnih sporočil v programu ni, saj država radijski postaji letno nameni približno 31,3 milijona funtov, radio pa se mora v zameno za finančni kapital držati strogih določil.
 - o Domači izvajalci morajo zasedati najmanj 40% delež dnevnega prostora, ki je namenjen predvajanju glasbe. Vsaj 10 ur oddajanja pa mora biti namenjenega neodvisni produkciji. BBC Radio 1 želi prispevati h glasbeni kreativnosti domačih izvajalcev in tako postati odskočna deska za novosti in nove izvajalce. Vsako leto mora biti v dnevnem času predvajanih 45% nove glasbe

(=še nikoli predvajano glasbo in tisto, ki je bila izdana pred manj kot mesecem dni)

- o Že od samega začetka zdaleč najcenejši in najučinkovitejši BBC-jev projekt glede na vložena sredstva.

- Radio BBC 1 Extra

- o Že od samega začetka je sestrška postaja BBC Radia 1, obe postaji pa oddajata iz iste stavbe, imenovane Yalding House, v centru Londona.
- o Specializirana za urbano glasbo, in sicer za žanre kot so: hip hop, grime, bassline, garage, dubstep, gosepl music itd.

- Radio BBC 2

- o Eden od BBC-jevih radijev in je najbolj poslušan radio v Veliki Britaniji ter oddaja med frekvencama 88,1 MHz in 90,2 MHz. Radio je poznan tudi pod imenom The Light Programme.
- o Njihovo ciljno občinstvo je povprečno staro nad 25 let, saj ciljajo na t.i. odrasle poslušalce, ki radijski postaji ostajajo zvesti že od malih nog (radio je star kar 44 let). Čeprav si prizadevajo pritegniti poslušalce nad 25 let jih iz leta v leto vedno več posluša tudi mlajše občinstvo
- o Specializiran za velik spekter različnih glasbenih zvrsti, ki na drugih radiih niso tako predvajani. Dnevni program ponuja uspešnice, ki segajo v 60. leta prejšnjega stoletja pa vse do današnjih največjih hitov. Radijska postaja ponuja tudi kar nekaj specializiranih oddaj, ki so osredotočena na posebno obdobje v glasbeni zgodovini.
- o Dostopen tako v analogni (FM), kot v digitalni obliki (DAB), dostopen pa je tudi preko interneta. Staro programsko vsebino je mogoče prenesti tudi prek spletnega arhiva. Svoj profil pa so ustvarili tudi na različnih socialnih omrežjih kot so Facebook, Twitter in Flickr.

- Radio BBC 3

- o Skozi svoj celoten obstoj večinoma predvaja klasično in jazz glasbo, opero in dramske igre. → Njen program zaznamujejo predvsem klasična glasba, opera, jazz, svetovna glasba, drama, kultura in umetnost.

- o Ciljna skupina poslušalcev so ljubitelji teh glasbenih zvrsti in ostalih umetnosti, ki načeloma spadajo v starejšo generacijo. Po besedah britanske akademije skladateljev in pesnikov pa je BBC Radio 3 tudi najboljši promotor mladih glasbenikov vsega sveta, kar dokazuje poseben program te postaje - New Generation Artists scheme.
 - o Dostopen v analogni (FM), digitalni (DAB) in seveda internetni obliki. Večji del programske vsebine pa je mogoče prenesti tudi prek spletnega arhiva. Poleg tega ima radio svoj poseben program na internetni strani Youtube in svoje profile na socialnih omrežjih Facebook, Twitter in Flickr.
- Radio BBC 4
 - o Druga najbolj priljubljena britanska postaja za radiem BBC 2.
 - o Glasba in šport sta edini dve področji, ki jih radijska postaja načeloma ne pokriva. Slišimo pa lahko novice, vremenske napovedi, oddaje o politiki, znanosti, zgodovini, naravi, kulturi, umetnosti, veri, najdemo pa tudi dramo in komedijo. Občasno lahko sicer slišimo koncerte in dokumentarce, povezane z različnimi oblikami popularne glasbe, glede športa pa občasno objavljajo poročila o kriketu.
 - o Določen tudi kot državna postaja v primeru vojne ali kakšnih drugih nevarnosti, kar pomeni, da četudi bi morali zapreti vse ostale postaje, bi BBC 4 nadaljeval z oddajanjem
 - o Dostopen je enako kot BBC 3
 - o Veliko oddaj, predvajanih na radiu BBC 4 je vnaprej posnetih. Časovni signal je slišati na radiu BBC 4 vsako uro, razen ob polnoči in ob 18. uri, ko so namesto tega predvajani zvonovi Big Bena.
 - o Zgodnja jutra namenijo predvsem kratkim novicam in poročilom.
 - Radio BBC 4 Extra
 - o Nekdanji BBC Radio 7, ki pokriva komedijo, dramo in otroški program, sicer pa je sestrška postaja radia BBC 4, ki ga dopolnjuje z oddajanjem arhiva programov.
 - Radio BBC 5 Live

- o Do leta 1994 znan kot BBC Radio 5, katerega so lansirali avgusta leta 1990.
 - o Marca leta 1994 so ga repositionirali in specializirali za BBC-jeve novice v živo, phone-inse (format oddaj, kateri dovoljuje klice v živo s strani poslušalcev in tako lahko le ti delijo z drugimi svoje komentarje) in športne prenose.
 - o Glavna radijska postaja za (medijsko) pokrivanje športnih dogodkov, ki se odvijajo v Veliki Britaniji oziroma tistih, ki vključujejo britanske tekmovalce.
 - o Dostopen v analogni (AM), digitalni (DAB) in seveda internetni obliki, ni pa dostopen v analogni (FM) obliki.
- Radio BBC 5 Live Sports Extra
 - o Dodatna digitalna radijska postaja.
 - o Dostopna je prek digitalne (DAB) oblike, digitalnega satelita, digitalne televizije (DTTV), IPTV v Veliki Britaniji in Republiki Irski. Ni dostopna prek analogne oblike, vendar jo lahko poslušamo tudi preko interneta; samo tiste dogodke, katerih pravila/določila to dopuščajo.
 - o S svojim oddajanjem je začela februarja leta 2002, z namenom da pokrije športne dogodke, katerih Radio 5 Live, Radio BBC 4 Longwave in BBC Local Radio ne morejo pokriti.
- Radio BBC 6 Music
 - o Ena izmed BBC-jevih digitalnih radijskih postaj
 - o Oddajati je začela marca leta 2002 in se je začasno, v preizkusnem obdobju, imenovala Network Y
 - o Prva nacionalna glasbena radijska postaja, ki jo je lansiral BBC po 32 letih
 - o Dostopna je samo prek digitalnih medijev: DAB radia, interneta in digitalne televizije; v Severni Evropi pa tudi prek satelita Astra 2
 - o Predvaja samo alternativne žanre, kot so: indie, wonky pop, cock rock, punk itd.
 - o Alternativna postaja BBC Radiu 1 in 2
 - o Leta 2010 je hotel BBC ukiniti Radio 6 z namenom, da naredijo več prostora

za komercialno usmerjene tekmece, vendar je BB Trust ta predlog zavrnil

- o Odrasli poslušalci, stari nad petnajst let
- Radio BBC Asian Network
 - o Nacionalna digitalna radijska postaja, ki zagotavlja program (govor in glasbo) vsakemu, ki ga zanima britansko-azijski svet in življenjski stil
 - o Ponuja najboljšo glasbo bollywoodsko in bhangra glasbo, poleg tega pa si prizadeva predvajati čim več azijskega r'n'b-ja in hip hopa; ponuja tudi informativne, pogovorne in dokumentarne oddaje, ki predstavljajo britansko-azijski svet
 - o Poslušalci lahko celo prisluhnejo radijski telenoveli, poimenovani Silver Street
 - o Program je voden v različnih jezikih. Poleg angleščine lahko slišimo še hindi, punjabi, bengali, gujurati in mirpuri jezik
 - o Radio Asian Network pokriva novice, glasbo in dogodke iz britanske Azije in južne Azije (vključno z Indijo, Šrilanko in Pakistanom). V svoj program pa ne vključuje držav iz jugovzhodne Azije
- Radio BBC Nations and Locals
 - o V največji meri se osredotočajo na novice, glasbo in pogovore, ki se vežejo na določeno območje
 - o razdeljen na šest največjih radijev in na 40 manjših, ki se vežejo na določena mesta, občine, in večje regije

Radio na Slovenskem – zgodovina

- Na začetku 20. stoletja so se tudi na slovenskih tleh vrstili poskusi brezžičnega oddajanja in sprejemanja
- 25. julija 1923 je ministrstvo za pošto in telegraf izdalo pravilnik o radio-telegrafsko-telefonskih sprejemnih aparatih. Ta je posameznikom dovoljeval le sprejemnike, ne pa tudi oddajnikov
- Elektrotehnik Marij Osana (1880-1958) je bil prvi, ki mu je pri nas leta 1924 z lastnim oddajnikom uspelo oddajati, le leto kasneje pa je začela v Ljubljani oddajati postaja.
→ Sodeloval je tudi v državni reparacijski komisiji in prav na račun reparacij (vojnih

odškodnin) je država v Nemčiji leta 1922 naročila več radiotelegrafskih in telefonskih postaj, centralo v Beogradu pa je prepričal, da se je v Domžalah zgradila radiotelefonska postaja.

- 31. marca 1925 je Prosvetna zveza v Ljubljani ustanovila radijski klub, ki naj bi prirejal javne radijske večere
- Radio Ljubljana
 - o 28. oktobra 1928 je bila odprta radijska oddajna postaja v Ljubljani
 - o Marca 1934 je nastal nov časopis Naš val, tednik za radio, film in gledališče.
 - o Leta 1933 je bila Prosvetna zveza z odlokom bana Dravske banovine razpuščena in radijska postaja je pripadla državi
 - o Leta 1936 je bil odlok razveljavljen in upravljanje radijske postaje je ponovno prevzela Prosvetna zveza.
 - o Obseg programa Radia Ljubljana se je naglo večal in je leta 1938 obsegal že osem ur na dan, število naročnikov pa se je povzpelo na 19406
 - o Med vojno so Radio Ljubljana prevzeli okupatorji, ki so radijski program prilagodili njihovi vsebini
 - o Ko so Nemci 9. maja 1945 ljubljansko radijsko postajo zapustili, je aktivistka Vida Lasič poslušalcem sporočila: »Govori radio Svobodna Ljubljana! Ljubljana je osvobodjena!« Čez nekaj ur so se ji pridružili še drugi kolegi iz skupine Radio Osvobodilna fronta; 11. maja je začel oddajati radio Svobodni Maribor.
 - o V okvirih Radia Ljubljana so nastajale radijske postaje v drugih slovenskih krajih (leta 1946)
 - o Poleti 1954 so amaterji v Šmarju pri Jelšah odprli samostojno srednjevalovno oddajno postajo, ki je delovala vsako nedeljo, pripravljala svoj program in poslušalcem za plačilo izpolnjevala glasbene želje → postajo so na zahtevo Radia Ljubljana leta 1956 zapečatili.
 - o Radio Ljubljana je po burnem političnem dogajanju prešel v organizacijski sistem Radiotelevizije Ljubljana. Nastajale so nove in nove lokalne radijske postaje. Njihove ustanoviteljice so bile občine, delovne organizacije, različne

ustanove, politične in družbene organizacije. Leta 1969 se jim je pridružila tudi prva študentska radijska postaja Radio Študent. Vse pomembnejše vprašanje je postalo demokratizacija medijev

- Radio Kričač
 - o Narodnoosvobodilno gibanje je organiziralo odporniško propagandno ilegalno radijsko postajo Kričač, ki je začela delovati 17. novembra 1941 in prenehala z delovanjem aprila 1942. V tem času so pripravili okrog 50 oddaj.
 - o Signal, ki je napovedoval začetek oddaje je bilo tiktakanje ure. Temu je sledilo uvodno sporočilo » Govori radio Osvobodilna fronta! Slovenci poslušajte naše oddaje!« Oddaje so trajale 15 minut, vsebina le-teh pa ni ohranjena.
- ROF
 - o Narodnoosvobodilno gibanje je svoj radijski program redno oddajalo z osvobojenega ozemlja v Beli krajini; za to je skrbel radio Osvobodilna Fronta, ki je začel delovati poleti 1944 in prenehal z oddajanjem aprila 1945
- Osnovni namen radia niti v svetu niti na Slovenskem ni bil podajanje aktualnih informacij – namen ustanavljanja radijskih postaj je bil v prvi vrsti izobraževanje, v ZDA pa predvsem zabava in zaslužek
- Radio na Slovenskem je skupaj z drugimi jugoslovanskimi postajami nastajal v času med obema svetovnjima vojnama. To so bile razmere, v katerih je bil tisk podrejen političnim silam, ki so se na Slovenskem delile na konservativno in liberalno strujo
- Radio ob nastajanju ni bil predmet političnih preprirov in ga v prvih letih oddajanja niso izrabili za politične in medijske spopade; vseeno pa ni bil politično nevtralen
- Od vsega začetka sta bili torej izpostavljeni dve dimenziji radia: **prosvetna in nacionalna**
- Čeprav snovalci slovenskega radia niti na sestankih PZ niti v intervjujih ali člankih nikoli niso omenjali informativne vloge radia, pa je zanimivo, da je v uradnih ustanovitvenih dokumentih radia ta vloga vendarle zapisana
- Prosvetna funkcija radia : »radio bo pomagal predvsem tistim, ki so željni večje izobrazbe«.

- Nacionalna dimenzija: misliti svobodno je pomenilo misliti predvsem v svojem jeziku in imeti pravico do sporazumevanja v njem, zato ni čudno, da so stalno oddajanje radia v slovenskem jeziku enačili z izidom prve slovenske tiskane knjige
- Zaradi poudarjene izobraževalne vloge bi tako slovenski radio v svojem začetnem oddajanju lahko označili kot radio z izobraževalno-glasbenim formatom
- Uradno pa je radio dobil pravico objavljati novice šele leta 1934
- Slovenski radio torej ni videl svojega temeljnega poslanstva v posredovanju aktualnih družbenopolitičnih informacij v obliki stalnih novinarskih žanrov in ni imel poklicnih novinarjev. → imel je kontaktne osebe
- Praviloma je celoten radijski program bil izveden v obliki predavanja, saj so informacije posredovali tako, da je strokovnjak z določenega področja napisal strokovno ali svetovalno besedilo in ga prebral sam ali pa je to zanj storil napovedovalec.
- Neposredni prenosi so bili prenosi cerkvenih, športnih, glasbenih in drugih prireditev. Napovedovalec jih je v studiu praviloma napovedal samo z nekaj podatki, kar je pogosto zvenelo kot predavanje
- Osnovni problem Radia Ljubljana v prvih letih oddajanja je bil preveč predavanj in premalo novinarskih radijskih žanrov. Ni bilo novinarjev, ki bi jih ustvarjali
- Pomembna je bila uvedba oddaje Val 202 leta 1972, saj je temeljila na neposrednosti, kar je kasneje vplivalo na spremembe v programski shemi in celo imenu drugega programa Radia Ljubljana, ki se je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja preimenoval v radio Slovenija.
- V tridesetih letih se je stopnja cenzure močno povečala
- V tistem času je bilo med domačimi strankami veliko poskusov, da bi radio izrabili za politične, propagandne namene, vendar so to v radijskem vodstvu odločno zavračali. Svojo domoljubnost so izkazovali predvsem z glasbenim programom.
- Radio za zamejske Slovence → Korošci v Avstriji in Slovenci na Goriškem

Radio SLO 1 in Val 202

- SLO 1

- o 1922 je s pomočjo inženirja Marija Osane Ljubljana namesto telegrafske dobila radiotelefonsko postajo. Namenjena je bila javni radiofonski službi, in sicer za objavljanje dnevnih novic, meteoroloških, ekonomskih, industrijskih in borznih poročil, za reklame, reprodukcijo kulturnih prireditev ter za širjenje znanosti in umestnosti s predavanj
- o Veliko slavnostno odprtje je bilo 28. oktobra 1928, to je dan, ki ga štejemo za začetek slovenskega radia
- o Leta 1933 je radio ustanovil svoj prvi – po zasedbi skromni orkester
- o Nedeljsko popoldne je bilo najbolj skrbno sestavljeno, saj so se za poslušanje radia v prvem obdobju poslušalci najraje odločali ravno ob tem času. Pomemben del zabavno-informativnega programa je bil šport
- o Skrbi za lepši jezik so na Radiu Ljubljana namenjali veliko pozornost in ves čas skrbeli, da je bila kakovost govorne besede kar na najvišji ustrezni ravni. Vrsto let so imeli po zaslugi stroge radijske jezikovne šole, poslušalci občutek, da sta na radiu samo dva glasova – en moški in en ženski
- o Radijska postaja Ljubljana se je po koncu druge svetovne vojne (9. maja 1945) ponovno oglasila kot Radio svobodna Ljubljana, in se nato kmalu – leta 1950 preimenovala v Radio Slovenija
- o Leta 1957 je prvi program Radia Ljubljana trajal ob delavnikih že devetnajst ur na dan in postopoma so začeli uvajati po nekaj ur dnevno drugi program, ki je leta 1961 postal redni program.
- o Leta 2011 se je na področju radijske tehnologije zgodila ogromna sprememba, saj se je zgodil izklop analogne oddajniške mreže v celoti. Slovenija ima tako danes pokritost z digitalnim signalom.
- o RTV Slovenija je danes javnopravna ustanova po občin evropskih standardih
- o Upravljanje RTV Slovenije je javno (Svet RTV Slovenija določa in imenuje slovenski parlament), vodilni in odgovorni delavci ustanove pa po Statutu RTV Slovenija, ki velja od 27. 3. 1992, ne smejo biti vodilni funkcionarji političnih strank
- o RTV upravlja s tremi narodnimi in štirimi regionalnimi postajami

- o Trije glavni radijski programi: 1. program Radia Slovenija (opravlja predvsem informativno-politično, kulturno in izobraževalno nalogo), Val 202 (odzivni, servisno-informativni program s pogostimi oglašaji s kraja dogajanja ter lahkotnejšim pristopom k posameznim temam) in ARS so med seboj programsko različno zasnovani (namenjen zahtevnejši publiki, zato predvaja le izbrana glasbena, esejistična in literarna del)
- Val 202
 - o Val 202 je 24-urni program [Radia Slovenije](#) in sodi med najbolj poslušane radijske programe v [Sloveniji](#), njegov urednik pa je Mirko Štular
 - o Deluje od leta 1972, ime pa je dobil po [valovni dolžini](#) 202 m, pri kateri je oddajal srednjevalovni oddajnik na [Ljubljanskem gradu](#)
- Kot veleva Zakon o Radioteleviziji Slovenija, je območje pokritosti več kot 90%, kar pomeni, da lahko oba radia poslušata skoraj vsak državljan Republike Slovenije, vključno z nekaterimi področji, kjer bivajo slovenske manjšine, ob avstrijski in italijanski meji
- Regulatorji delovanja
 - o Zakon o medijih in Zakon o telekomunikacijah
 - Gre za zakona, ki določata splošno delovanje medijev v Sloveniji
 - o Zakon o RTV SLO
 - Zakon definira RTV Slo kot javni servis in mu pripisuje naloge, ki jih mora opravljati
 - Prav tako veleva, da mora to početi objektivno, predvsem brez vpletanja interesov različnih političnih teles ali verske propagande
 - o Notranji in drugi akti
 - Med notranjimi akti velja izpostaviti Statut Radiotelevizije Slovenija, ki v prvem členu opredeljuje funkcijo RTVSLO kot javnega servisa
 - Poleg notranjih dogovorov znotraj uredništev, ki delujejo predvsem na ustni osnovi lahko omenimo, da novinarsko delo regulira tudi

novinarski kodeks, ki v 27-ih točkah pojasnjuje moralna in etična načela novinarskega dela

- Organizacijska struktura
 - o Radio SLO → dnevno aktualni program, izobraževalni p., p. za mlade, dokumentarni p., večerni in nočni p.
 - o Val 202 → dnevno aktualni p., glasbeni p., športni p., servisne informacije

Javni servis splošno

- Javni RTV servis najkrajše opredelimo kot servis, ki zagotavlja dostop javnosti do množičnih komunikacijskih kanalov, služi javnemu interesu in oblikuje, odpira in vzdržuje prostor javne razprave
- Najlažje je definirati javni servis s pomočjo formalnih, tehničnih in programskih zahtev, ki naj jih javni servis zagotavlja državljanom
 - o Geografska univerzalnost oz. univerzalna dostopnost: Nacionalni javni servis mora biti dostopen vsem državljanom, in sicer tako, da si njegovo ponudbo lahko privoščijo vsakdo kjerkoli v državi
 - o Zastopanost vseh interesov in okusov
 - o Plačevanje po načelu enakosti
 - o Nepristranskost oz. neodvisnost od kakršnih koli parcialnih interesov (političnih ali ekonomskih).
 - o Izobraževanje javnosti
 - o Posebna skrb za manjšine:
 - o Spodbujanje konkurenčnosti pri kakovosti, ne pa količini programov. Pomembna je kakovost ponujenih vsebin, ne glede na to, koliko ljudi jih gleda.
 - o Liberalizacija programskih producentov
 - o Služenje (interesom) javnosti oziroma vzpostavljanje povezave z nacionalno identiteto in skupnostjo ter spodbujanje ljudi k zavedanju lastne identitete in občutka pripadnosti.

- Nadzor oz. regulacija radijskih servisov je podvržena radiodifuziji, kar pomeni, da so se v delovanje in skrb za radio vmešavale oblasti.
- Regulatorji radiodifuzije javnih radijskih servisov imajo z zakonom določene politike vmešavanja v samo delovanje javnih radijskih servisov → Dejanja regulatorjev radiodifuzije so tako določena z zakonom, v Sloveniji je to Zakon o Radioteleviziji Slovenije (RTV Slovenije)
- Sama civilna družba je zelo pomembna za regulacijo javnih servisov, predvsem iz vidika samih želj po informacijah in tega kaj je za njih pomembno
- Za vodenje in upravljanje ter nadzor ima slovenski RTV servis Programski svet RTV Slovenija in Nadzorni svet RTV Slovenija.
- Generalnega direktorja RTV-ja imenuje Programski svet na podlagi javnega razpisa. Njegov mandat traja štiri leta.
- Radiotelevizija Slovenija (krajše RTV Slovenija) je slovenski javni medijski servis → opisan v Zakonu o RTV SLO
- V nasprotju s komercialnimi mediji, ki se financirajo samo z oglaševanjem, se bi javni servis moral v glavnem financirati iz javnega denarja → financirajo se na različne načine; s pristožbinami, subvencijami, nekateri tudi z oglaševanjem.
- Ker je RTV Slovenija javni medijski servis, morajo ljudje oz. javnost plačati prispevek RTV Sloveniji, da so lahko deležni njihovih informacij. V zakonu sta posebej opisani točki o tržni dejavnosti RTV Slovenije in načelo finančne preglednosti pri opravljanju javne službe
- Britanski BBC kot najbolj tipični primer javnega servisa
- Časovna umestitev javnega radijskega in televizijskega oddajanja na ameriških tleh sovpada s tehnološkim razvojem po svetu → Za glavno prelomnico velja leto 1921, ko vlada izda in podeli prvo licenco za radijsko predvajanje (striktno izobraževalne in neprofitne narave) univerzi v Salt Lake Cityju → z največjim številom javnih radijskih postaj v ZDA upravljajo univerze

Komercialni radijski programi

- Komercialne radijske postaje predstavljajo v Združenih državah Amerike večinsko vrsto radijskega oddajanja → najbolj poslušan Radio Disney
- Razvoj radia je omogočil Guglielmo Marconi, ki je leta 1901 iznašel in razvil brezžično oddajanje, kar je pogoj za obstoj radia → Prva komercialna radijska postaja je tako v Združenih državah Amerike začela oddajati šele 2. 11. 1920 (KDKA iz Pittsburgha) → prva komercialna radijska postaja → V naslednjih štirih letih od ustanovitve prve komercialne radijske postaje se jih je ustanovilo še 600 po celotni državi – zaslužek črpale s predvajanjem oglasov
- Leta 1922 se je začelo množično prodajanje oglasov radiem
- Leta 1927 so v ZDA imeli 2 glavni radijski mreži, zato je kongres istega leta izdal zakon o radiu, da bi z njim preprečili morebitne monopole
- Leta 1998 je bilo v ZDA 6179 komercialnih FM radijskih postaj in 2400 nekomercialnih radijskih postaj
- V zgodnjih fazah razvoja komercialnega radia je imel le-ta mnogo nasprotnikov. Od navadnih poslušalcev, ki jih je predvsem razburjalo objavljanje oglasov, do časopisov → največji nasprotniki so bile nekomercialne radijske postaje → prednost komercialnega radia je bila podpora države
- Zmanjšuje se poslušanost komercialnih postaj, zvišuje pa poslušanost nekomercialnih → v ZDA
- Komercializacija v Veliki Britaniji doživela bolj negativen odziv, saj jo je večina Britancev razumela kot nekaj vulgarnega in vsiljenega
- British Broadcasting Company (BBC) so 18. oktobra 1922 ustanovili največji britanski proizvajalci radijske opreme. Delovno dovoljenje je dobila 18. januarja 1923. 1. januarja 1927 je nastala državna ustanova British Broadcasting Corporation, ki je imela 50 let popoln monopol na oddajanjem radijskih programov
- Neodvisni lokalni radio komercialne narave ILR začel delovati šele leta 1973 → Sicer pa v Veliki Britaniji obstajajo še nacionalne komercialne radijske postaje, ki se zelo trudijo, da bi bile čim bolj povezane z okoljem v katerem in za katerega oddajajo → Nacionalni komercialni radio je začel delovati leta 1992

- Komercialni radio je eden izmed najstarejših in najživahnejših medijev v Avstraliji → Prvo radijsko oddajanje komercialne narave je potekalo na radijski postaji 2SB v Sydneyju 13. novembra 1923
- V petdesetih letih so se v SLO pojavili prvi lokalni radijski programi, ki so s programom, ki je bil pomemben za prebivalce določene regije, bogatili slovenski medijski prostor → V začetku 90. let prejšnjega stoletja so se pojavile prve komercialne postaje, katerih število je hitro naraščalo
- Temeljna ločnica, ki komercialne, pridobitne, tržne radijske postaje uvršča v lastno neformalno kategorijo, je način financiranja
- Trenutno je v Sloveniji 86 radijskih postaj. Osemnajst jih ima status posebnega pomena, vse ostale pa so komercialne radijske postaje → Do danes pa so se številne radijske postaje povezale v radijske mreže

Slovenske komercialne radijske postaje

- v slovenskem radijskem prostoru veliko komercialnih radijskih postaj → glej zgoraj!
- Radio Center:
 - o nastal leta 1999
 - o širitev izven lokalnih meja po letu 2004
- Radio 1:
 - o nastal leta 2007
 - o najbolj poslušan
- Radio Hit:
 - o prvi slovenski komercialni radio (1993)
 - o včasih med najbolj poslušanimi
- Radio Krka:
 - o lokalni radio (območje Dolenjske)
 - o oddajati začel leta 1994

- Radio Pacient:
 - o specializirana radijska postaja
 - o namenjen izključno zdravju
 - o s spletnim oddajanjem začel leta 2010
- INFORMATIVNI PROGRAM
 - o kratke novice, vsako uro
 - o vesti, ki obravnavajo aktualne dogodke
 - o vremenska napoved, šport
 - o prometne informacije
 - o odsotnost daljših oziroma srednje dolgih informativnih oddaj
- OGLAŠEVANJE
 - o na vseh radijih veliko oglasov
 - o želijo jih približati poslušalcem, jih narediti nemoteče
 - o nagradne igre, kvizi
 - o oglasni bloki
 - o vsi ponujajo možnost internetnega oglaševanja
- PROGRAMSKA SHEMA
 - o precej podobnosti v jutranjih programih
 - o različna pogostost novic
 - o veliko sodelovanja s poslušalci
 - o glasbene lestvice
 - o glasbene želje
 - o Radio Center in Radio ena zgolj zabavata
 - o na Radiu Hit nekaj oddaj, ki glasbeno izobražujejo → ob nedeljah Direndajček
 - o na Radiu Pacient izrazita izobraževalna funkcija

- o veliko oddaj lastne produkcije

Kulturna vloga radia – Radio Ars

- Vloge kulturnega radia ne moremo razložiti brez predhodnega razumevanja vsaj osnov javnega RTV servisa in njegove okvirne zgodovine → Medtem, ko se je v Združenih državah Amerike razvijal komercialni radio, se je v Evropi (začetki v Veliki Britaniji) razvijal sistem nacionalnih in regionalnih radijskih programov oziroma javni servis, kot ga poznamo še danes
- Ko je radio prvič začel oddajati, so ljudje poslušali večinoma prenose koncertov in prenose iz gledališč. Kasneje se je iz gledaliških prenosov v živo razvil tudi tipični in izključno radijski žanr - radijska igra, ki je svoje mesto dobila prav na radijih s kulturno vsebino
- Mnogo kulturnih radijskih postaj se približuje čistemu glasbenemu formatu s skrbjo za resno glasbo, najpogosteje s klasično glasbo, izpostavljajo pa tudi druga področja umetnosti in prav umetnost je prevladujoča tematizacija postaj s kulturno vsebino → značilna umirjena, razmeroma resnejša, celo rahlo svečana atmosfera, ki jo ustvarja kulturni knjižni jezik in podobno
- Na Slovenskem je imel radio od samega začetka veliko kulturno vlogo, kot vse pionirske radijske postaje → Radio Ljubljana
- Radijska igra je specifična zvrst, ki je sooblikovala radijsko zgodovino in poglobila pomen radia ter njegovih kulturnih vsebin
- Program Ars, ki je javni del slovenske radijske krajine, je edini program v Sloveniji, ki opravlja vlogo kulturnega radia → po vzoru BBC-ja je tretji program Radia SLO – kulturno vlogo kaže s specifično glasbo, s poudarkom na kvaliteti, kulturi in literaturi
- ARS ima status posebnega pomena, kar pomeni, da prejema financiranje preko naročnin, RTV prispevka → oblikujejo ga kulturno informativne, umetniške, izobraževalne in znanstveno esejistične vsebine
- na leto predstavi več kot 300 različnih radijskih iger. Poleg predvajanj radijskih iger, največ programskega prostora zavzamejo glasbeni prenosi v živo, predvajajo koncerte

Akademije za glasbo, prenašajo iz opernih hiš, sodelujejo pa tudi s simfoničnim orkestrom in Big Band-om RTV Slovenije